

Măsurarea diversității relațiilor de muncă în Europa: o analiză cantitativă

Introducere

Studiul din 2016 intitulat *Mapping key dimensions of industrial relations* (Cartografierea principalelor dimensiuni ale relațiilor de muncă) definește relațiile de muncă drept „gubernanța colectivă și individuală a muncii și a ocupării forței de muncă”. Acesta a elaborat un cadru conceptual pentru cartografierea relațiilor de muncă, fiind identificate patru dimensiuni principale ale relațiilor de muncă: democrația industrială, competitivitatea industrială, justiția socială și calitatea muncii și ocupării forței de muncă.

Un studiu de monitorizare a fost realizat pentru a aplica cadrul conceptual la nivel național. Studiul a generat un tablou de bord cu 45 de indicatori, furnizând un instrument pentru analiza sistemelor de relații de muncă naționale din UE. Această analiză a indicat că un tablou de bord care măsoară realitatea complexă a relațiilor de muncă în statele membre ale UE este un instrument valoros pentru cercetarea comparativă și pentru factorii de decizie politică, partenerii sociali și părțile interesate de la nivelul UE și de la nivel național.

Studiul a evidențiat anumite tendințe în relațiile de muncă europene, inclusiv modele divergente în cadrul țărilor, care au fost recunoscute în literatura de specialitate. În plus, acest a colectat observațiile din partea experților despre elaborarea mai precisă a abordării conceptuale, îmbunătățirea indicatorilor și utilizarea setului de date pentru a consolida guvernanta muncii și a ocupării forței de muncă.

Studiul se bazează pe aceste dezbateri și are trei obiective principale:

- realizarea unei analize critice a tabloului de bord pentru a obține o legătură mai strânsă între indicatori și actorii și procesele relațiilor de muncă (recunoscând în același timp că competitivitatea industrială, justiția socială și calitatea muncii și ocupării forței de muncă sunt afectate și de alți factori);
- stabilirea unui set de indicatori sintetici pentru a măsura performanța unei țări având în vedere cele patru dimensiuni și sistemul ca întreg;

- elaborarea unei tipologii de sisteme de relații de muncă pentru a contribui la realizarea analizei comparative între țări a evoluției tendințelor și a modelelor de schimbare.

În comparație cu studiul Eurofound anterior, acest studiu se axează mai mult pe democrația industrială. Abordarea analitică a Eurofound consideră democrația industrială ca fiind dimensiunea principală a relațiilor de muncă și cel mai de dorit model de guvernanta a muncii și ocupării forței de muncă. În consecință, acest studiu prezintă o revizuire a literaturii de specialitate privind democrația industrială, diversitatea între țări și modelele de schimbare.

Aspectele-cheie ale abordării metodologice includ aplicarea criteriilor de calitate conceptuală și statistică pentru a armoniza indicatorii existenței, pe baza cadrului de asigurare și de evaluare a calității al Sistemului Statistic European (SSE) și al literaturii de specialitate. Un alt aspect-cheie este folosirea metodologiei de stabilire a indicatorilor sintetici elaborată de Centrul Comun de Cercetare (JRC) și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), asigurând în același timp că tabloul de bord și indicatorii sintetici respectă cadrul conceptual al Eurofound și proprietățile datelor.

Contextul politicilor

Contextul politicilor include impactul crizei economice din 2008 și relansarea inițiativelor de politică ale UE care vizează susținerea convergenței către îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă în statele membre ale UE. Este, de asemenea, prevăzut un rol mai important pentru dialogul social la nivelul UE și la nivel național.

Criza economică a avut un impact negativ asupra produsului intern brut (PIB), ocupării forței de muncă și egalității sociale într-o serie de state membre ale UE. Deși multe țări au înregistrat de atunci îmbunătățiri în aceste domenii, există în continuare diferențe economice și sociale.

Sistemele de relații de muncă au fost sub presiune în mai multe state membre ale UE de la momentul crizei, în special din cauza intervențiilor guvernamentale rezultate în urma presiunilor externe. Acestea includ memorandumuri de înțelegere în schimbul reducerii datoriilor și recomandări specifice țărilor emise de Comisie ca parte a semestrului european. În ansamblu, presiunile politice externe asupra instituțiilor de relații de muncă s-au concentrat în principal pe țări care au înregistrat niveluri de competitivitate comparativ mai reduse. În consecință, anumiți specialiști au constatat că criza și răspunsurile politice au fragmentat și mai mult relațiile de muncă europene.

Mai multe organisme europene și-au exprimat preocupările cu privire la impactul reformelor politice asupra sistemelor de relații de muncă naționale, a democrației industriale și a divergenței economice în cadrul țărilor. În consecință, un rol tot mai important al UE și al partenerilor sociali naționali în procesul semestrului european a fost promovat și întărit prin evaluări. În plus, s-a observat o importanță tot mai mare acordată obiectivelor sociale în mesajul și orientările politice ale semestrului.

Abordarea socială a fost consolidată prin pilonul european al drepturilor sociale care a relansat acțiunea politică a UE pentru convergență ascendentă a condițiilor de viață și de muncă. Pilonul prevede că „dialogul social joacă un rol central în întărirea drepturilor sociale și consolidarea creșterii durabile și favorabile incluziunii”, constituind baza pentru urmărirea realizării democrației industriale, creșterii economice și echității.

Rezultate principale

Ca urmare a cadrului analitic al Eurofound, studiul a furnizat trei instrumente complementare pentru a examina dinamica relațiilor de muncă și pentru a compara evoluția sistemelor de relații de muncă naționale:

- un tablou de bord cu indicatori care au o legătură mai strânsă cu actorii și procesele relațiilor de muncă sau relevanți pentru evaluarea impactului acestora asupra procesului de elaborare de politici și a consecințelor în domeniile socio-economice;

- indicatori sintetici pentru a măsura performanța unei țări în relațiile de muncă în ansamblu, privind cele patru dimensiuni principale și sub-dimensiunile;
- o tipologie de sisteme de relații de muncă bazată pe performanța democrației industriale și caracteristicile relevante ale democrației industriale.

Dovezile discutate în acest studiu sugerează că o analiză și o monitorizare suplimentare sunt necesare pentru a facilita o înțelegere comună a provocărilor actuale și pentru a asigura coordonarea strategiilor pentru depășirea riscurilor. Din punct de vedere al inegalităților sociale și economice, studiul furnizează dovezi de schimbare accelerată în unele sisteme industriale naționale și nicio tendință clară de convergență ascendentă. În timp ce evoluțiile privind competitivitatea industrială și calitatea muncii și ocupării forței de muncă par să aibă această direcție, există tendințe divergente în justiția socială, în timp ce democrația industrială înregistrează o variație negativă. În plus, diferențele între țări sunt accentuate, adâncind inegalitățile privind rolul democrației industriale în guvernarea relațiilor de ocupare a forței de muncă.

Concluzii

Principiul de bază al cadrului analitic al Eurofound este că cea mai dorită strategie de relații de muncă pentru angajatori și angajați este urmărirea echilibrată și reciproc consolidată a eficienței (competitivitatea industrială) și a echității (justiția socială și calitatea muncii și ocupării forței de muncă). Pentru ca o strategie să fie eficientă, ambele părți ale industriei trebuie să își dezvolte capacitatea colectivă de a influența procesul de luare de decizii (democrația industrială). În contextul evoluției tendințelor și unor modele accelerate de schimbare, este important să existe instrumente precise pentru a permite analiza, reflecția și învățarea reciprocă în rândul factorilor de decizie politică și partenerilor sociali. Urmărirea unei strategii echilibrate spre o creștere economică durabilă și echitate necesită eforturi coordonate din partea tuturor părților interesate.

Instrumentele elaborate în acest studiu se dovedesc a fi utile pentru analizarea sistemelor de relații de muncă naționale. Eficacitatea lor în ceea ce privește înțelegerea tendințelor și a provocărilor actuale poate fi testată numai dacă sunt folosite în viitoarele dezbateri între părțile interesate de la nivelul UE și de la nivel național.

Informații suplimentare

Raportul „Measuring varieties of industrial relations in Europe: A quantitative analysis” (Măsurarea diversității relațiilor de muncă în Europa: o analiză cantitativă) este disponibil la <https://eurofound.link/ef18033>

Director de cercetare: Christian Welz

information@eurofound.europa.eu